

3 NOLU ASKERİ MAHKEME KARARI ÜZERİNE YARGITAY LAYİHASINA İLİŞKİN NOTLAR

Mayıs 1973

1. *Karar tamamen iddianameyi ve esas hakkındaki mütalaayı benimsemiştir.* Dayandığı mantık ve muhakeme tarzı ile tıpa tıp aynı olduğu gibi, iddia makamının görüşlerinin, tariflerinin aynen benimsendiği, yerinde görüldüğü kararda açıkça ve defalarca ifade edilmiştir. Bunun için benim yazılı sorgumda ve savunmamda söylediklerim aynen karar için de tekrarlanabilir, bazan atıflar yapılabilir, yararlı görüldüğünde parçalar iktibas edilebilir. Bilimsel sosyalizm, Marksizm-Leninizm, karma ekonomi ve devletleştirmeler, millet-halk-ırk, Anayasanın millet anlayışı ve ırkçı şoven milliyetçilik konuları bunlar arasındadır.

Kararda önemli çelişkiler vardır. Bunları şöyle belirtebiliriz:

2. *İktidara geliş ve sosyalizmi gerçekleştirmeye yolu, metodu konusundaki çelişki ve tutarsızlıklar:*

Karar, bizim iktidara geliş şeklimiz ve metodumuz konusundaki yargılarında çelişkili ve tutarsızdır. Bir kez iddianame ve son mütalaadaki görüş ve iddiaları benimsiyor, bunlarda ise bizim ihtilal yolu ile iktidara gelmeyi ön gördüğümüz kesinlikle iddia ediliyor. Karar ayrıca devrim ile ihtilal kastedildiğini beyan ediyor, bu iki terim ve kavramı eş anlamda kabul ediyor ve bizim sosyalist devrimden söz etmekle ihtilal yolunu seçtiğimiz iddia ediyor.

Öte yandan ise, sol kanatta çeşitli yöntemlerden söz ettikten sonra, bize ilişkin olarak, "... hadisemizdeki sanıklar da iktidara geliş şekli olarak yasal yol olan seçim yolunu benimsemişlerdir," deniliyor. (Karar, s. 34) Ve yine aynı sayfada sosyalizm tatbikatının nasıl olacağı sanıklar tarafından izah olunduğu ifade olunduktan sonra şöyle deniliyor: "Burada sosyalizmin sosyalist devlet düzeni olarak tatbikattaki şekli muhayyel olarak aynı zamanda *yasalarımız açısından* açıklanmaktadır." Böylece karar, bizim iktidara geliş şekli olarak yasal yol olan seçim yolunu benimsemiş olduğumuzu ve sosyalizm tatbikatını yasal yoldan açıkladığımızı kabul ediyor.

Ve devamla hem ihtilal yolunu seçme suçlaması, hem karardan aldığımız bu ifadeler nasıl telif edilebilir? Bizlerin yasal, barışçı yolu öngördüğümüzü, Türkiye'de sosyalizme nasıl geçileceğini ve sosyalizmin nasıl gerçekleştirileceğini yasal yoldan açıkladığımızı kabul eden karar, nasıl oluyor da aynı zamanda bizleri yasa dışı, illegal, ihtilal yolunu benimsetmiş parti yöneticileri olarak suçlayabiliyor? Bu soruların cevabını kararın şu kısımlarından çıkartabiliriz:

A. Bizim "yasal yol olan seçim yolunu" seçtiğimizi kabul eden karar, ama geçirilen tecrübe ile seçim şansımız olmadığını gördüğü hükmüne varıyor, bu nedenle, "Bu ortamda sola hâkim olan kanaat idarenin aczi içinde yasal yollardan dönmenin bir mahzur teşkil etmediğidir. Bütün olaylar bu kanaatle illegal safhaya dökülmüştür," deniliyor (s. 28-29). 4. Kongre kararları, tüzük değişikliği ile partinin sosyalist

parti olduğunun tüzüğe eklenmesi bunun delili olarak gösteriliyor. Yasal yoldan ayrılmış olduğumuzun bütün izahı ve delili işte bundan ibaret!

Eğer seçim şansı olup olmamak yasal yoldan ayrılmak, illegallik için bir delil olabilirse, A.P.'inden başka bütün diğer partiler için aynı mantığı uygulamak gerekir.

Türkiye İşçi Partisi iki genel seçime girmiş, ilk ağızda 15 milletvekilliği ve bir senatörlük kazanmıştır. Bu dünyadaki sosyalist, işçi partilerin tarihinde ilk hamlede görülmemiş, veya ender görülmüş bir başarıdır. Burjuva partileri bunun önemini doğru değerlendirdikleri içindir ki apar topar seçim kanununu değiştirip “millî bakiye”yi kaldırdılar. Bir toplumun gelişme ve değişme sürecinde iki seçim dönemi tarihen bir an denecek kadar kısa bir süredir. Her halükârda, iki seçimde iktidara gelecek kadar oy alamadılar diye illegalliğe, yasal çerçeve dışına saptılar hükmü hiç bir hukuki değer taşımayan, mantık ve iz'anın kabul etmeyeceği sözde bir isbat gayretidir. Sırası gelmişken şunu da belirtelim ki haddizatında önemi olmamakla beraber kararın söz konusu kısmında ve diğer kısımlarında birkaç defa tekrarlandığı gibi tüzüğe partinin sosyalist olduğunun eklenmesi 1970'teki 4. Büyük Kongre'de değil, 1968'deki Olağanüstü Kongre'de yapılmıştır.

B. “Sosyalist devlet düzeni olarak sosyalizmin tatbikattaki şeklini” yasal yoldan açıklamış olmamız konusuna gelince, karar bunu önceleyin “muhayyel” sıfatıyla nitelendirerek çürütmek istiyor. Sosyalizm tatbikatı halen Türkiye'de mevcut olmadığının göre, izahlarımız iktidara geldiğimiz zaman yapacağımız tatbikata ilişkin olduğuna göre, elbette ki bu izahlarımız Türkiye'nin şartlarının ve Anayasa hükümlerinin tahliline, bunlardan çıkardığımız sonuçlara, yaptığımız istidlallere dayanacaktı. Bu “muhayyel” bir izah değil, bilimde kabul edilen bir metot olan bilimsel bir “prediction”, önceden görme ve söylemedir. Bunun “muhayyel” nitelendirilmesi ile küçümsemeye kalkmak kararın geçerliliğine hiç bir şey kazandırmaz.

Biz genellikle toplumların gelişmesinde ve Türkiye'deki gelişmede objektif olgular olarak müşahade olunan hususları -teknolojik ilerlemeyi, sermayenin yoğunlaşmasını, işletmelerin büyümesini- belirterek bunun sonuçlarını ortaya koymuş ve Anayasanın özel mülkiyet, özel teşebbüs, kamulaştırma konularındaki hükümlerini tahlil ederek “ekonomide kilit taşı” durumundaki işletmeleri ve teknolojik-ekonomik gelişme sonucu belirli bir yoğunlaşmaya ve büyüklüğe erişecek işletmeleri kamulaştırma gereğini hem sosyolojik bir zorunluk, hem Anayasa hükümlerine uygunluk olarak belirtmiştik. (B. Boran'nın sorgusunda ve savunmasında bu konu etraflıca açıklanmıştır).

Karar, bu sosyolojik ve hukuki tahliller konusunda “muhayyel” sıfatını kullanmaktan başka hiç bir şey söylemiyor, oysa bizi suçlayabilmek için bu tahlil ve önerilerimizi ilmen ve hukuken çürütmesi gerekirdi. Yalnız kararın bir başka bölümünde, mülkiyet konusunu ele alarak, Anayasanın 36. maddesinin üçüncü fıkrasındaki “Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz” hükmünü bizim mutlak anlamda alıp ön plana çıkardığımızı sanki bir suç unsuruymuş gibi ileri sürüyor. Oysa bunda suçlanmayı gerektirecek bir husus olmadığı gibi, “kamu yararına aykırı olamaz” ifadesi mutlak bir hükümdür, şarta muallak değildir, izafi değildir.

Bu konuda mahkeme kararı bir de başka ülkelerdeki tatbikata atıf yaparak, “Haddizatında sosyalist devlet düzenine geçmiş memleketlerde sosyalizmin esas-

ların tatbik şekli sanıkların izahlarına ve iddialarına uymamaktadır,” diyor. Bu beyan, bir kez, mahkemenin bizim izah ve önerilerimizde yasalara aykırı bir şey bulmadığının itirafıdır. Bizim izah ve iddialarımızda yasalara aykırı bir husus yoktur, ama sosyalizme geçmiş başka memleketlerdeki tatbikata uymadığı için, karara göre, “Yasalarımıza göre sosyalizmin bir devlet düzeni olarak memleketimizde yasaklanmış olması sanıkları bu şekilde izah etme zorunluğuna sürüklemektedir. Bu ise bir aldatmacadır.” İşte, söylediklerimizde, önerilerimizde, yasa dışı bir husus yoktur, ama bunlar bir aldatmacadır, onun için suçluyuz, mahkûm edilmemiz lazım!

Mahkemenin suçluluğumuzu isbatı bu kadar mesnetsiz, delilsizdir. İnsanlar, söyledikleri başka memleketlerdeki tatbikata uymuyor diye nasıl suçlanıp mahkûm edilebilir?

Mahkeme kararı bilimsel sosyalizm, Marksizm-Leninizm konusunda sayfalar dolusu, üçüncü el kaynaklardan aktarmalar yapıp ahkâm kesiyor da sosyalizm konusundaki en temel ve basit bir ilkeyi, kuralı bu konuda gözden geçiriyor. Mahkemedeki sorgumuzda ve savunmamızda izah ettiğimiz üzere bir toplumda sosyalizme nasıl geçileceği ve ne şekilde tatbikata konulacağı, 1) toplumların evrensel gelişme kanunlarına göre, 2) söz konusu toplumun kendi tarihsel gelişme şartlarına ve aşamasına göre yer alır. Tatbikat şekli özgül (specifique)dir. Gariptir ki mahkeme kararı bir başka bölümde bunun böyle olduğunu da bize atfen ifade etmektedir (Karar s. 6, pragraf 2 ve 3), yani bu konuda da çelişkilidir.

Elbette ki, sosyalizmin Türkiye’deki tatbik şekli diğer toplumlardaki tatbik şekillerinden farklılıklar gösterecektir. Bugün sosyalist düzene geçmiş toplumlarda da tatbik şekillerinde farklar görülmektedir. Sosyalizm özünde, muhtevasında tektir, birdir; tatbik şekillerinde ise farklıdır. Kararda sosyalizmin tek olduğu hususu da bir kaç defa ve bir suçlama unsuru olarak tekrar ediliyor, ama karar bu konuyu da anlamış olmaktan uzaktır.

Bizim öngördüğümüz yasal çerçeve içinde tatbikat şeklinin şimdiye kadar başka ülkelerde görülmemiş olması, -bunun tartışması bir yana- bundan böyle de görülmeyeceği iddiasının asla delili, ispatı olamaz; çünkü o takdirde toplumların ve insanlığın tarihinde hiç bir yeniliğin olmayacağı, her olacak şeyin, esasen olmuş olanın bir tekrarı olacağı sonucu çıkar ki, bütün tarih bunun bir cerhidir. Yenilikler ve daha önce mevcut olmayanın ilk oluşması ve mevcut haline gelmesi olmasaydı insanlık mağara devrinde bugünkü gelişme düzeyine ulaşamazdı, toplumsal evrimde aşamalar, çeşitli toplum sistemleri görülmezdi.

3. “İllegallik” iddiasındaki çelişki ve tutarsızlıklar.

Mahkeme kararı, T.İ.P.’nin yasa dışı, illegal oluşu konusunda da birbirinden ayrı ve birbiriyle çelişen iki tutum ve tarif içindedir. Kararın 26. sayfasında illegalliğin tarifi yapıp, mahkemenin bunu nasıl anlayıp kabul ettiği belirtilerek şöyle denilmektedir:

“Bir siyasi partinin konuşma ve bildirilerinin, faaliyetlerinin açık olması, her manaya çekilebilir söz ve fiillerden sakınılması siyasi partiler kanununda yazılıdır.” Ardından da:

“Sanıklar parti faaliyeti olarak söz, demeç, propaganda ve yazılarında kullandıkları ibareler daima iltibasa mahal verecek şekilde özel bir dikkat ve ihtimamla seçil-

miştir,” hükmü verilmekte ve “Heyetimizin illegallik isnadından anladığı yukarıda izah olunan yol ile,

“Legal bir partinin yasalar içinde politik faaliyetine devam ederken, özel kasti ile düşünüp, tahakkukuna çalıştığı aşamalar neticesinde ortamın kendi ideolojik gayesinin oluşumuna müsait hale geldiği kanaati ve sonucuna varıp *bundan sonra* o partinin yasalara aykırı şekilde çalışması illegal faaliyeti olur. *Heyetimiz davadaki illegallik unsurunu böyle anlamaktadır,*” denilmektedir.

Bir kez, söz, ibare ve faaliyetlerin açık olması, iltibasa mahal vermemesi kıstası, kendisi, kaypak, her tarafa çekilmeye müsait, sübjektif, itibarî (arbitrer) değerlendirmelere yer verebilecek bir geçersiz ölçüdür. Biz ele aldığımız her konuyu açık seçik, bütün yanları, unsurlarıyla inceleyip izah etmişizdir. Bu davadaki sorgularımız ve savunmalarımız bunun en son delilidir. Bunu kısaca böylece belirtip geçtikten sonra asıl çelişki ve tutarsızlığa gelelim.

Yukarıdaki ifadelerden açıkça anlaşılmaktadır ki, yasalara aykırı faaliyet ve durum, halen tahassül etmiş değildir, ileride hasıl olacağı farz olunan bir safhadan *sonra* partinin yasalara aykırı şekilde çalışacağı faraziyesine dayandırılmaktadır. Böyle bir safha ne zaman hasıl olacaktır, veya olmuştur? Belli değil. Mutlaka hasıl olup olmayacağı dahi kesin değil. *O zaman* parti yasalara aykırı çalışacak mıdır? O da belli değil. Şimdiki yöneticiler o zaman iş başında olacaklar mıydı? Hatta hayatta olacaklar mıydı? Bu da bilinemez. Bu kadar çok meçhulü olan bir hükümle ileriye, bilinmeyen bir zamana matuf “yasalara aykırılık” ve “illegallik” suçlamasının değil hukuki geçerliliği, genel mantık ve iz’an bakımından dahi bir değeri olamaz.

Kararın daha sonraki sayfalarında bu legallikten illegalliğe geçişi bizim gerçekleştirmiş olduğumuz anlamına gelebilen beyanlar var. Kararın sonunda da cezalandırılmamıza hüküm verilirken bizler bu illegal, yasa dışı örgütün “kurucuları” olarak nitelendiriliyoruz. T.İ.P.’nin kurucuları bizler olmadığımıza göre, illegal bir örgütün kuruculuğu bize atf olunuyor demektir. Oysa bu yeni bir suç isnadıdır. Duruşmalarda bu hiç söz konusu olmamıştır. Bize böyle bir suç isnat edilip, yani yasa dışı, illegal bir örgüt *kurma* isnat edilip bu konuda sorgumuz yapılmamış, savunmamız alınmamıştır. Bu legallikten illegalliğe geçiş şimdiden vaki olmuşsa, ne zaman, nasıl, hangi fiil ve hareketlerle olmuştur? O da açıklanmamış ve açıklanmamaktadır. Hep yasal T.İ.P.’ne ait tüzük, program, bildiri, demeç, kongre kararları ve konuşmaları söz konusu olmuş, yasa dışı illegal bir örgütün kuruluşu, faaliyetleri söz konusu olmamıştır.

Zaten mahkeme kararında da tüzük ve programdan parçalar alınıp partinin başından beri yasa dışı, 141-1 kapsamına giren bir örgüt olduğu iddia ve kabul ediliyor. Ama daha başka sayfalarda ise bizlerin partiyi yasal yoldan, niteliğinden saptırdığımız hükmüne varılıyor. Bu konuda açık bir çelişki var. Parti baştan beri tüzüğü, programı, on yıllık faaliyeti ile yasa dışı, 141-1 kapsamına giren bir parti miydi? Yoksa, yasaldı da bizler mi saptırdık, veya yasal partinin yanında veya içinde ayrı bir örgütlenme mi kurduk? Mahkeme kararı bu temel noktada açık ve kesin bir çelişki ve tutarsızlık içindedir.

İddianame ve mahkeme kararında parti tüzüğü ve programı üzerinde durulduğuna ve bunlar suç delili sayıldığına göre T.İ.P.’nin baştan beri yasa dışı, 141-1

kapsamına giren bir örgüt olduğu kabul olunuyor demektir. Kararda bunu teyit eden başka ifadeler de var. Karar bu yasa dışı gördüğü parti hakkında geçen on yıllık uzun zaman süresinde neden kanuni kovuşturma yapılmadığı sorusunu ele alarak şöyle diyor:

“Bu zamana kadar kendilerinden bunların hesabının sorulmayışını suçsuzluklarının, masumiyetlerinin bir kanıtı olarak ileri sürmektedirler. Acaba sistemli olarak, sabırla, zorla yaratılan vasatın bunda rolü yok mudur? Vardır. Bu ortamı yaratanlar ve yaratılmasına bigâne kalanlar vicdanlarında bunun muhakemesini yapmalıdır. Neticede bu dava sanıklarının memleketi nereden hangi noktaya getirdikleri, nasıl bir düzen değişikliği özlemi içinde bulundukları hakikatini anlayacaklardır.

“Davanın esası, sanıkların suçluluklarının sübutu buradadır.” (s. 39)

Bu ifadelerdeki mantığa göre:

- 1) 1961-1970 arası T.İ.P. ve onun biz yöneticileri suçludur.
- 2) Ama o zaman mevcut olan “ortam”dan dolayı kendileri hakkında kovuşturma yapılmamış, dava açılmamıştır.
- 3) Bu “ortam”ı T.İ.P. ve sanıklar sistemli olarak ve zorla (hangi zor metotları kullanılmıştır o da belirtilmiyor) yaratmışlardır. Binaenaleyh “ortam”ın yaratılmasından da onlar sorumlu ve suçludurlar.
- 4) Demek ki, hakkımızda kovuşturma açılmamış olmasından da bizler sorumlu ve suçluyuz!
- 5) Bu davanın esası, bu dava konusunda bizim suçluluğumuzun sübutu da buradadır. Yani, on yıldır partinin ve biz parti yöneticilerinin mahkemeye verilmeyişimizden ve mahkûm edilmeyişimizden yine bizler sorumlu ve suçluyuz ve bu sorumluluk ve suçluluk bu davanın hem esası, hem de bu dava suçluluğumuzun sübutudur!

Bu çeşit bir “dava esası” tespiti ve suçluluk “sübutu” için söylenecek söz bulmak zordur. Bütün dünya hukuk tarihinde böyle bir suçluluk tespiti ve ispatı var mıdır, bilinmez. Hiç zannetmiyoruz. Böyle bir “suçluluk sübutu”nun hukuki, kanuni hiç bir değeri, geçerliliği olamayacağı ise üzerinde uzun boylu durmayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

(Bir yargı organının on yıllık bir süre boyunca bütün yargı sistemini böyle bir kalemde, karkuşî suçlaması da ayrı bir konu. Bunun hukuk açısından siz vekillerimiz açıklar, eleştirirsiniz her halde.)

Aynı iddia, yani T.İ.P.’sinin ve dolayısıyla bizlerin geçen on yıl süresinde de yasa dışı, suçlu olduğumuz iddiası kararın 46-48. sayfalarında bir daha ele alınıyor. Deniliyor ki:

“Sanıkların sorgu ve savunmalarında, on yıldır yasalar içinde kalarak parti faaliyeti yaptık. Şimdi söylediklerimizi on yıldır söylüyoruz. Bunlar suç olsaydı hakkımızda takibat yapılardı, şeklindeki beyanlarına itibar edilmemiştir. Şüphesiz sanıkların komünist bir cemiyet olarak suçlarını ilk defa mahkememiz tespit etmiş değildir. Bu iddia sanıkları haklı görmek olurdu.”

Burada önemli olan, üzerinde durulması gereken husus şu: Gerçekten on yıl süresince sanıkların suçu tespit edilmiş, haklarında dava açılıp mahkumiyet kararı verilmemişse, bunu, kendilerinin suçsuzluklarının delili olarak göstermeleri haklı

olur. Ne var ki, suçlulukları tespit edilmiştir, çünkü suçluluklarını ilk defa bu davaya bakan mahkeme tespit etmiş değildir.

Şimdi, bu davadan önce, on yıl süresince Partinin ve biz yöneticilerinin “komünist bir cemiyet olarak” suçlarımızın tespiti ne zaman, hangi yargı mercileri tarafından tespit edilip sübut bulmuştur, bu konuda karar neler diyor ona bakalım:

- a) Önceleysin karar, genel bir hükümle, sade vatandaştan parlamento üyesine kadar herkesin T.İ.P.’nin komünist bir parti olduğunu bildiğini söylüyor. (Kararın 47. sayfası bendeki nüshada eksik, ama bu mealde bir cümle bulunduğunu biliyorum. Kararın 47. sayfasına bakıp yukarıdaki cümleyi düzeltin),
- b) Prof. İsmet Giritli de Milliyet gazetesindeki bir açık oturumda şöyle demiş: (Kararın 47. sayfasından alınsın.)
- c) Bunun ardından Prof. Nevzat Gürelli ile Vakur Versan’ın yargı sisteminin kursurlu olduğuna, bunun şartlardan husule geldiğine, “Türkiye’de de ulusal varlığa ve ülkenin bütünlüğüne yöneldiği iddia edilen eylem ve işlemleri başarı ile önleyecek bir takım hukuki tedbirlerin planlanması” gerektiğine ilişkin bir kaç cümlesi iktibas olunmuştur.

Bütün bunlarda T.İ.P.’nin ve “sanıkların komünist bir cemiyet olarak suçluluklarının” tespit ve ispatı nerede? Bunlar genel durum hakkında birtakım mütalaalar bildiren beyanlardır. T.İ.P.’ne ve bizlere ne açıkça ne ima yolu ile hiç bir atıf yapılmamıştır. Yapılmış olsaydı bile bu Partinin ve bizlerin suçluluğumuzun tespit ve isbatı mı olurdu? Ne zamandan beri birtakım özel kişilerin özel beyanları bir suçun tespit ve sübutu olarak kabul ediliyor? Şimdiki davadan önce, geçen on yıl süresinde bizlerin suçluluğumuzun tespit ve sübutu ancak kesinleşmiş yargı organlarının kararı ile olurdu. Böyle bir karar ise yoktur.

Mahkeme heyeti de durumun farkındadır. Bizim suçluluğumuzun kendi heyetlerinden önce tespit edilmiş olduğunu iddia edip bu tespit konusunda da yukarıda sıraladığımız sözde delilleri (!) ileri sürdükten sonra, hakkımızda kovuşturma açıp bizleri mahkûm etmediği için yine “yargı müessesesini” suçlu bulmakta ve yine bunun sorumluluğunu da bizlere yükleyerek böylece bizleri “müesseseleri nasıl istismar ettiğimiz” *ispat edildiğini* ifade etmektedir.

Görülüyor ki mahkeme kararı fasit bir daire içinde dönmekte, ispat edilmesi gereken suçluluğu ispat edilmiş farz etmekte ve bu faraziye de bu davadaki suçluluğumuzun delili, ispatı saymaktadır.

Şimdi, kararın bu kısmının başındaki, yukarıda aldığımız ifadeye göre, geçen on yıl süresinde suçluluğumuz tespit ve ispat edilmemişse, suçsuzluk iddiamız haklıdır. Gördük ki böyle bir tespit ve sübut yoktur. Mahkeme kararının iddiasının hilafına, suçluluğumuzu ilk tespit eden, etme iddiasında olan, bu davada 3 no’lu Askeri Mahkemenin kararıdır. Şu halde, kararın kendisinin de kabul ettiği ölçüye göre, suçsuzluk iddiamız haklıdır.

[4.] Anayasa Mahkemesi Kararı ve Şimdiki Dava.

Anayasa Mahkemesinin T.İ.P. hakkında verdiği kapatma kararının hadisemize ilişkin dava konusunda taşıdığı mana ve tazammun ettiği sonuçlar mahkeme heyeti tarafından anlaşılmamış, yanlış anlaşılmış veya anlaşılmak istenmemiştir. Mahkeme heyetinin bu konuya ilişkin yürüttüğü mantık şöyledir:

- a) Anayasa Mahkemesi “Tespit ettiği her hangi bir suçtan dolayı o partiyi kapatarak siyasi hayatın dışına çıkarır. Kapatma için bir çok suç ve sebep bulmasında, bunları ayrı ayrı sayıp dökmesinde ve kararında belirtmesinde pratik bir fayda yoktur. Böyle yapılırsa parti sayılan sebepler kadar defalarca kapatılamaz.”
- b) “Tüzel kişi olarak boş bir kalıp olan bir siyasi partiye ruh ve şekil veren gerçek kişilerin suç teşkil eden faaliyetlerinin ceza davalarında ayrıca soruşturmaya tabi tutulamayacağı iddiası ise hukuka aykırı düşer, ceza mevzuatına aykırı düşer, doktrin ve tatbikata aykırı düşer.”
- c) “Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi ile ceza kanunlarının kapsamı böyle bir yoruma ihtiyaç göstermeyecek kadar ayrı ve açıktır. Her gerçek kişi suç teşkil eden fiilinin hesabını ceza mahkemelerinde, her siyasi parti, siyasi hayatına devam edip etmeme hususundaki hesabını ise Anayasa Mahkemesine verir. Her biri ayrı usul ve gerekçelere dayandırılmış ayrı mevzuat hükümleridir.”
- d) “Siyasi parti müntesiplerine ve yöneticilerine sanıkların izafeye çalıştıkları ayrıcalık ve dokunulmazlık zırhı hukukun tecviz etmediği bir mantık oyunundan öteye geçmeyen bir zorlama olarak mütalaa edilmiştir.”

Eğer bizim görüş ve iddialarımızın mahkemece bu şekilde özetlenip ifade edilmesinde özel bir kasıt yoksa, temelden bir anlamamazlık veya yanlış anlama vardır. Tüzel kişilerle gerçek kişilerin ayrı mevzuata tabi bulundukları, gerçek kişilerin suç teşkil eden fiillerinin ceza mahkemelerinde yargılanacağı, gerçek kişilerin bir tüzel kişinin temsilcileri, yöneticileri olmaları bir dokunulmazlık, bir zırh teşkil etmeyeceği hususları tartışmayı gerektirmeyecek kadar bedihidir ve esasen biz böyle genel, soyut iddialarda bulunmadık, somut hadisemizdeki durumu inceledik.

Mesele şu: bir tüzel kişinin, hadisemizde bir siyasi partinin, yöneticileri iki halde ceza davalarında kovuşturmaya tabi tutulabilirler: 1) Tüzel kişiye ilişkin hususların dışında, özel gerçek kişiler, bireyler olarak yaptıkları, suç teşkil eden fiil ve hareketleri dolayısı ile; 2) Tüzel kişinin suç teşkil eden fiil ve hareketlerini onun temsilcisi, yöneticisi olarak gerçekleştirmiş, uygulamış olma dolayısıyla; bir başka deyimle, özel gerçek kişilerin bir tüzel kişiye izafeten ve niyabeten işledikleri suçlar dolayısı ile.

Hadisemizde, 141-1’den kovuşturma yapılmasına ve ceza verilmesine mahal bırakacak, yukarıda açıkladığımız bu her iki halde mevcut değildir. Bizler hakkında, tüzel kişi T.İ.P.’ne ilişkin olmayan, özel kişiler olarak yaptığımız fiil ve hareketlerden dolayı 141-1’den kovuşturma açılmış, mahkûmiyet kararı verilmiş değildir. Bizler hakkında açılan dava, Parti tüzüğü, programı, bildirileri, afişleri, kongre kararlarına ilişkin parti tüzel kişiliğine ait faaliyetleri kapsamaktadır. Tüzel kişi Türkiye İşçi Partisinin bu belge, bildiri ve faaliyetlerinde bir suç olup olmadığının soruşturma ve kovuşturulması da, mahkeme kararının da kabul ettiği üzere, parti tüzel kişiliğinin hesap vermek zorunda olduğu Anayasa mahkemesine aittir. Anayasa Mahkemesi ise bu davada ele alınan bütün dosyayı bütün belgeleriyle incelemiş ve 141-1’e giren suç unsurları açısından Partiyi suçlayacak ve Siyasi Partiler Kanunun muadil maddeleri uyarınca kapatacak bir husus bulmamıştır.

İşte bu durumdadır ki, ve bu nedenledir ki biz parti yöneticileri hakkında 141-1'den kovuşturma açmak ve bizleri suçlamak mahal olmaktadır. Tüzük, program, bildiri, afiş ve kararların ait olduğu tüzel kişi Parti suçlu görülmemiştir ki, o tüzel kişiliğe niyabeten ve izafeten biz yöneticiler suçlu bulunalım. Partiye ilişkin hususlar dışında, bizim özel gerçek kişiler olarak yaptığımız fiil ve hareketler de söz konusu olmamış, kovuşturma bu çeşit fiil ve hareketlerimizden açılmamıştır.

Mahkeme kararı bu çok önemli noktayı, 141-1'den verilen mahkûmiyet kararının hukuki geçerliliği sorununu tayin edici kıstasını teşkil eden bu noktayı şöyle karşılayıp geçiştirmek çabasındadır:

Anayasa Mahkemesi “tespit ettiği herhangi bir suçtan dolayı o partiyi kapatarak siyasi hayatın dışına çıkarır. Kapatma için bir çok suç ve sebep bulmasında, bunları ayrı ayrı sayıp dökmesinde ve kararında belirtmesinde pratik bir fayda yoktur. Böyle yapılırsa parti sayılan sebepler kadar defalarca kapatılamaz.”

Böyle bir görüş ve gerekçe şüphesiz ki kabule şayan değildir. Bir mahkeme önüne gelen dosyada ne kadar suç unsuru görürse onların hepsini inceler ve hepsini karar bağlar. “Pratik bir fayda olmadığı”, bir partiyi “defalarca kapatmak mümkün olmadığı” gerekçesiyle suçların bir kısmını es geçmez, geçemez. Hukuken böyle bir şey düşünülemez bile. Hele sınıf tahakkümü, bir sınıfı ortadan kaldırmak, temel nizamları devirmek gibi suçların üzerinde Anayasa Mahkemesince durulmayacağı, kapatma kararına mesnet yapılmayacağı bir ihtimal olarak bile varit görülemez.

Hadisemize ilişkin dosyayı bu davada ele alınan ve mahkûmiyet kararına mesnet yapılan bütün belgeleriyle inceleyip, parti yöneticileri- *[Belgenin devamı yok]*

TÜSTAV Arşivi